

«Times» լրագրի թերթի թղթակիցը հետևյալն է հարգում այն բանը, որ արեց Անգլիան անկախությունը ստի- թով Պարսկաստանի հարաբերում և որը խո- տակցութիւններ առաջարկեց Պարսկաստանի առաջնորդը բաժանում անելու մասին: «Բրիտանական կառավարութիւնը,— գրում է թղթակիցը,— իմաց պահպան կառա- վարութեանը մի ետևագուն յայտարարով որ վերաբերում է հարաբերում անկախական Պարսկաստանի դրութեանը: Յայտարարը նա- խաղողը շարժում է որով խորը միջոցներ ձեռք անելու հնարավորութեան մասին: Այդ միջոցները վերջը կը զննեն չը միջա- մտելու բարձրակարգութեան, և Ռուսաս- տանը, հաշտութեան, համագործակցութեան քայ- լեր կանը Պարսկաստանի հետևում: Միակ ընթացքը որ կարող է առաջն առնել փաստական ըրժան-բաժան լինելուն, դա այն է, եթէ Պարսկաստանը փոխառութիւն կա- նէ և այդ ձևով կը ստանայ անհրա- ժեշտ միջոցներ կարող վերականգնելու հա- մար հարաբերում: Մեծ-Բրիտանիան կը գե- ռադակցի ի հարկի, այդ ճիւղը, բայց մե- ճանայն ժամանակ ցանկանում է գործել կատարել համաձայնութեամբ Ռուսաստա- նի հետ: Բայց նա այժմ դեռ յայտնի չէ Ռու- սաստանի վերաբերմունքը Անգլիայի առա- ջարկած փոխառութեան նկատմամբ, որով ժամանակը Պարսից ծոցում պէտք է տրվի անգլիացիներին որպէս զբաղակա- ն:

ՕՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՒՆ ԱՋՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լոնդոն, 4 հոկտեմբերի
Շարժվելով դեպի «Ամերիկա» զին- ժարով սկսեց վաղուց սպասված հա- նապարհորդութիւնը Ամերիկայի ուղի- նով: Այս անգամ անկախ ինչ 500 մարդ տարածութիւնը վերջին անգամ է 20 հանգրայ մի ժամում և հարգում է տեղե- կութիւններ անձին հեռագրով: Թոնիլը կազմակերպի են «New-York World» և Լոն- ղոնի «Daily Telegraph» լրագրերը:

Բեռլին.—Վերջին թուրքը Ամերի- կայից ներգաղթող շահագանց մեծ հե- ռաքներով է առաջնորդում կազմակեր- լի են թուրքի մանրամասնութիւններով: Այդ ընկողն օգտանակներ և օգտագործող խելագարութիւնը վերջին տեղեկութիւն- ների համաձայն, վերջին 24 ժամ ճանա- պարհորդութիւնից յետոյ սկիզբնախ կըս- յոյ ունի ավտոթիւններ հասնել երկրին:

Բեռլին.—Վերջին ցամաքից նշանա- ւոր հեռագրութեան վրայ է գտնուում, որ ըրժնեակ հեռագրերը Մարտիտի անձին համարակ օգտագործող վիճակը սեյտայ է: Նա վերջին է գաղ իր հետ 60 օր ու գի- շերակ համար: Երկրէ գալ, որ վերջին կրկնի ուղևորանքները շարժում է կը կոր- չի: Ուղևորանքներ նաև կրկնի ծառայում է թուրքի մասին անձին հեռագրով և պատ- բան են օրվութեան հասնել օդաչուների կարիքի դեպքում: (Բ. Բ.)

Բեռլին, 4 հոկտեմբերի
Երկրի կետորից յետոյ 1 ժամը 16 րոպէին Պարսիցի Բեռլինը եկեալ անհրաժեշտ վեր- մալով նիստով ճանապարհի վրայ 5 ժամ 31 րոպէ:

Պարսի, 4 հոկտեմբերի
Վերջին, որը թուրք կատարեց Պարսի- ղից Բեռլինը, այսօր յետ գնաց կետորից յե- տոյ:

Լոնդոն, 4 հոկտեմբերի
Երկրի կետորից յետոյ 1 ժամ 15 րո- պէին, Պարսիցի այսօր հասաւ եօթն ճանապարհորդներով: Երկրէ հարաւ Սո- զիբիմայր, որը 246 մղոն տարածու- թիւն անցաւ ոչ լրի 6 ժամում և ապա- ջուցեց, որ զինված զորքերը և սրե- տրական նպատակներով: Զինվորական մի- խարութիւնը դիտարկեցին ունի ձեռք ձեռի զինվորներ: (Բ. Բ.)

ԱՐՁԱՎԱՆՔՆԵՐ ԹԻՒՐԱՎԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

Մեր վարի Բեռլին-Սամրեյը զաւանե- ցում պատյա անելու ու վերադառնալուց յետոյ, քիւրդերը որոշ գործունեութիւն են ջրոյց ստիկ, իսկ նա վերադարձում է այն ընտելին, որ վարի իր պտոյղի միջոցով շատ փառաբանք ցոյց տուեց քիւրդ պետերին: Նրանց վրաններում հիւր եկաւ, պատեց նրանց ու մինչև անգամ շատ տեղեր էլ ջրորդից հասարակ ժողովուրդին, որ մինչև այսօր իրանց ընդդէմ պայքարին ինչ կերպ չարաքանք ու նեղանքութիւն որ յայտնի են, կրկին շարժանակներ: Իսկ այս քարոզը, սարսափած մի վարի շրթունքներից, շրթուն կրկին դնեն հայ ու քիւրդ աշխա- տատուր ժողովրդի շինքին և պահանջին: Նրանցից նախկին զարապարհները, հա- մարին նրանց իրեն իրանց սարսափները, ինչպէս էին առաջ, բանի դեռ սահմանա- զրութիւնը չէր հրատարակվել:

Բիրտ աղաները չեն բաւականանում միայն այս ստովայ օրվանով (ձիւր աշխա- տութիւն, զարապարհակ), այլ պահանջում

են մինչև իսկ նախորդ երկու տարիների օրվաներն էլ, երբ ժողովուրդը «Երկրից» (ազատութիւն) բարձր խնդրելով իրանց էր համարել զարգացնել իր օլանները, իսկ վարի բարձր հրատարակեց խնդիրներ, ցոյց տալով նրանց որ սահմանադրութիւ- նից յետոյ էլ ոչ մի բան չէ փոխել և թէ իրանք նորից նախկին ստրուկներ են, իսկ աղաները՝ իրանց աղերքը:

Եւ անս վերադարձել ենք սահմանադրու- թիւնից առաջ եղած շրջանին: Համարեան ընթացք վերադարձել է օլաններից դատ- աղաները իրանց աղերք են համարում հողին և աչքի ընկած արգասաւոր արտորդ զրա- տում ու վարում են: Կէ որ ստրուկ հող էլ չի ունենայ: Ենթանք թէ վարին չէր կելի այս կողմերում չէր շրջել, արդեօք սահմա- նադրութիւնը լիտ է անվարը—գրում ու հարց են անում զաւանդներից աղան, հիւ- սեփափված:

Վերականգնել են նաև աղան-բալանները, յափշտակութիւնները: Բիրդական հրտակա- լանները շրջում են գրեթեբոլ ու ճանապարհ- ների վրայ կողպատում են ճամբորդներին, թաւանում են կարաններն ու զուռ, տա- նում են ոչխարները: Տարեկան կողմեր, եզ- ների ու ձիւրի նախիրները, երբ որ հին ընթացք վերադարձել է, օլանների վերականգն- ին, աղաների իշխանութիւնը վերանաստա- վել է, ինչ պատճառ կայ թաւան, յափշտա- կութիւններ էլ չը սկսվելու:

Նայ գրեթեբոլ յափշտակեցին ու տարան Իրա վերան գրեթե նախիրը, Շամշարին գրեթե 10 հեկտը, Էրբանց գրեթե 25 հեկտը և այլն, իսկ քիւրդ գրեթեբոլ ակել շատ են պատանել այսօրիական յափշտակու- թիւններ, կողպատեցին ու սպանութիւններ և պատանում են անեն օր: Իսկ վարին իրան արված զանգամների բաւականանում է «Բիւրքուն» բարձրը (պէտք եղածին ուշա- դրութիւն կընծայվի) պատասխանով:

Ամեն կողմից զանգատ, անկող կողմից անբաւականութիւն, իսկ վարին շարունա- կում է հանգիստ քիւրդներին իր յայտնի փա- ռաքները ու թոյլատու ընթացքը կարճ- կան զաւատով Սուսարն անունով մի յայտնի բնակաւոր: որի դէմ հարիւրաւոր զանգատներ կան, նրանակն է, օրվան մե- լուրի (անտառապետ) և երբ իրան դիտել են տեղի, որ նրա պէս յայտնի մարդու ինչպէս յանձնել է այդպիսի կարեւոր պաշ- տոն: ասել է, «Մէ՛հ կարեւորութիւն ունեն զանգատ-բողոքները: Հայերին եթէ հարց- նելու լինենք, բոլոր քիւրդներն պէտք է թելի հարածնի երկրները»:

Վարագի վանքը Սալայանն անունով մի զիւր ունի, որը 20 տարիներից ի վեր դրա- տել է նախա արդ անունով մի ընթաց- վանքի: Նոգաբարձութիւնը այս տարի այն- տակ ուղարկում է վանքի Արիստակէս անունով մի հոգեւոր: որի դէմ հարիւրաւոր զանգատներ կան, նրանակն է, օրվան մե- լուրի (անտառապետ) և երբ իրան դիտել են տեղի, որ նրա պէս յայտնի մարդու ինչպէս յանձնել է այդպիսի կարեւոր պաշ- տոն: ասել է, «Մէ՛հ կարեւորութիւն ունեն զանգատ-բողոքները: Հայերին եթէ հարց- նելու լինենք, բոլոր քիւրդներն պէտք է թելի հարածնի երկրները»:

Վան, 15 սեպտեմբերի
Մեր վարի Բեռլին-Սամրեյը զաւանե- ցում պատյա անելու ու վերադառնալուց յետոյ, քիւրդերը որոշ գործունեութիւն են ջրոյց ստիկ, իսկ նա վերադարձում է այն ընտելին, որ վարի իր պտոյղի միջոցով շատ փառաբանք ցոյց տուեց քիւրդ պետերին: Նրանց վրաններում հիւր եկաւ, պատեց նրանց ու մինչև անգամ շատ տեղեր էլ ջրորդից հասարակ ժողովուրդին, որ մինչև այսօր իրանց ընդդէմ պայքարին ինչ կերպ չարաքանք ու նեղանքութիւն որ յայտնի են, կրկին շարժանակներ: Իսկ այս քարոզը, սարսափած մի վարի շրթունքներից, շրթուն կրկին դնեն հայ ու քիւրդ աշխա- տատուր ժողովրդի շինքին և պահանջին: Նրանցից նախկին զարապարհները, հա- մարին նրանց իրեն իրանց սարսափները, ինչպէս էին առաջ, բանի դեռ սահմանա- զրութիւնը չէր հրատարակվել:

Բիրտ աղաները չեն բաւականանում միայն այս ստովայ օրվանով (ձիւր աշխա- տութիւն, զարապարհակ), այլ պահանջում

հակասահմանադրական, մի կայծ միայն բաւական է հրեղեք արժարծիւն և երկիրը գգնելու կրակի ու արեւի մէջ: Մարտի

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԵՄԱԿԱՆ ՊԱՏԿԱՄԱՌՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎ ԹԻՆՆԻՍՈՒՄ

Պատգամաւորական ժողովը երկրորդ նիս- տը բացվեց հոգեւ 11 ի երկի, ժամը 8-ին: Աստուայեղի քույրակալութեան պատճա- ռով ժողովը բացում է փոխ-ասեղնապետ Ա. Թաղեղեանը:

Ա. Բարսեղեանի հարց է տալիս, թէ ինչպէս վերջացաւ երկվայ ժողովը: Աստուայեղը առաջարկում է կարգաւ և զարգացում մասի հարինները և ապա միա- կին հաստատել: Բարսեղեանը Արարիկինը ասում է, որ ժողովը հաստատեց տեղեկա- գիրը: Ժողովականներից շատերը պնդում են, որ չէ հաստատված: Որոշում է չե- դեալ համարել այդ:

Բարսեղեանը կարգում է ուսումնական մասին վերաբերող տեղեկութիւնները:

Գ. Կարգիչեան ցանկալի է համարում, որ եթէ զբաղան երկվայներ կամ ցերե- կողմեր չեն եղել, որի մասին ոչ մի ին- շատակութիւն չը կայ տեղեկութիւն, ինչ- յայտնեակ լինեն, որովհետեւ դրանք մեծ օգուտ են բերում և հասարակութեանը ներառութիւն տալիս զարգացում կազմա- լու աշակերտների առաջնորդութեան նը- կատմամբ: Զարմանում է, որ պատարա- ներում նույնաների թիւը խոշոր է, որը կարող է ապացոյց ծառայել, որ մանկա- վարժութեան նպաստին բոլոր միջոցները չեն սպառված, որպէսզի նման երկվայներ տեղի չունենան:

Յ. Բ. Արեւելեան խնդրում է բացատրել թէ վրաստանցի հայ աշակերտների թիւը որքան է:

Մ. Պետրոսեան գտնում է բաւարար տե- ղեկագրի նիւթական մասը, սակայն ուսում- նական մասը գործող չէ համարում: Իրա պատճառը, ճառարբուսի ասելով, լաւ տեսչի զարգացումը թիւն է, որի առաջը պէտք է անել և նոյնիսկ 10,000 բուրլի տալ ու գործի տեղեկ տեսուչ վարել:

Յ. Արեւելեան կարծում է, որ պէտք է խոյս մտնանալով փոքր դասարաններում մեծ թիւով աշակերտներ ունենալուց: Նա գտնում է, որ դասարաններում նույն- ցոյց աշակերտների թիւը մեծ է ժամանակը բարձր դասարաններում, որը ապացոյց է, որ ուսումնական գործը կարգ-կարգ է տարվել: Ճանախի է համարում զարկ տալ ընթիւ- ցանութեանը և զարուր աշխատանքներին: Ասում է, որ էկոլորսիաներին պէտք է ընդարձակ կերպարանք տալ և չը բաւակա- նանաւ Աստուայեղը շարունակելով զի- տում է թողանքների բաշխման անհանուն- ութեան վրայ:

Գ. Կրկնորեան գտնելով մեր միջի անընա- ղեաների թիւը շատ խոշոր, առաջարկում է փոքր դասարաններում պահել մեծ թիւով աշակերտներ, որպէսզի զբաղեաներ թիւը բազմաձայն:

Լ. Ղուկաս շեշում է էկոլորսիաների և մարմնամարզութեան կարեւորութեան վրա և հարց է տալիս, թէ ինչ պատրաստակա- նութիւն ունեն աշակերտները Ֆիզիկայից:

Յովակիմեան հարցարանութեան ուշա- դրութեան է զարմում այս երկվայ վրայ, որ իմէթեթիայից և սա հասարակ վրաստա- նից բիւ թիւով աշակերտներ կան, որպէսի երկվայ անցանակի է, որովհետեւ պիտի աշխատել վրացական աշակերտների թիւը շատացնել, որպէսզի շատարանս բոլորու- լին:

Յ. Բ. Ճուղորեան դատապարտում է, որ շրջանաւոր աշակերտները հայերեն չը գի- տեն և ոչ միայն չը գիտեն ուղիղ շարադը- րի ու ոչ ուղիղ գրելի և սա հասարակ նը- սիսեան պարտի դերը գտնում է անորոշ: Ա. Երզնկեան ցանկալի է համարում, որ միջնադասեան սոցալակայից գեր մշակման աշակերտները: Զարմանում է, որ նրանք անգլերի լեզուները մի ժամանակ զաւա- ւանդվել են, իսկ այժմ տեղեկագրի մէջ այդպիսի տարեկայի մասին խոսք չը կայ: Յանկալի է համարում, որ վրացերէն լե- ջուն անպատճառ դասաւանդվի: Դտնում է, որ մեր մէջ ևս դեռ ճիշդ ազգագրութիւն չը կայ: Նրա ճառը յաճախ ընդհատվում է:

Գ. Կրկնորեան երկու ծայրայեղութիւն- ները աշխատել է համարում, լինի այդ դէպի յետ կամ դէպի առաջ: Յանկալի է համարում, որ մշակվի մի նոր ծրագիր, որը կարողանայ բաւարարութիւն տալ որոշ չափով դէ՞թ այդ երկու ծայրայեղութիւն- ներին:

Մեծարեան ցանկութիւն է յայտնում, որ պետական լեզուի վրայ յատուկ ուշա- գրութիւն զարմանի:

րութիւններ և ասում, որ ժողովում չօղա- ված բոլոր խնդիրները նա ի նկատի է ու- նեցել, բայց ծայրայեղութիւններից նրա ասելով աշակերտների մեծամասնութիւնը աղքատներից է բաղկացած, որի շնորհիւ է աշակերտները չեն կարող առաջնորդի, որովհետեւ անպատ պայմանների մէջ են գտնվում: Հնարաւոր չէ գտնում, որ շրջա- նաւորները ընդունվին ուսական դպրոց- ներում: Գրա փոխարէն նա անհրաժեշտ է գտնում տեղեկ մի դրութիւն, երբ շրջա- նաւորները կարող կը լինեն մեր բազ- մաթիւ ծխական դպրոցներում պատրաս- ված ուսուցիչներ լինել: Ապա թում է նպաստները բաշխման միջոցները, որից իմացվում է, որ կարող էին գտնուող բաւարարութիւն չէ կարող տալ, որովհետեւ կարիքաւորների թիւը շատ խոշոր է: Մա- նոթացնում է դասարանի մասին հետ և թում մի քանի ծրագրով բարեփոխու- թիւններ: Յերեկայների բացակայութեան պատճառը զանիւ չունենալու է, որովհետեւ դպրոցի միակ զանիւր վասնագուր է հա- մարվում, և չէ կարող իր մէջ շատ թիւով մարդ պարսկալի: Ասում է, որ էկոլոր- սիաներ կատարվում են հնար եղածին չա- փով: Հետո տեղի տանել հնարաւոր չէ, որովհետեւ երկաթաղային վարչութիւնը մեծել է էթնաբանած տոմսակներ տալ իսկ ընդունված աղքատի վնասը անհա- ըն է, որովհետեւ այդ գուժարով կարիք է այլ անհրաժեշտ ծախքը հողալ:

Մի քանի առարկաների դատաւարու- թիւնը անցանակի է գտնում, որովհետեւ իր ուր վրա դարձնում է ուշադրութիւն որոշ հաստատութիւններ:

Տեսչի ասելով ծնողները ստատարակ չեն հետաքրքրվում իրանց որոշող առաջար- ժութեանը:

Կանոնադրութեան և ծրագրի բացակա- յութեան պատճառով իւրաքանչիւր տեսուչ առաջնորդվում է իր հակադրութիւնին: Նա համարում է, որ ստույգը վերջացրեց իր պա- տասխան ճառը, փոխ-ասեղնապետը յայտա- բարեց, որ վերջապէս Կաթողիկոսից սուս- վեց հեռագրի, որ և կարող է: Նրա բո- վանդակութիւնը հետեւեալ է.

«Երկրի Պարսիցի արքայիկոստանդ: Սո- ռալէս շնորհակալ եմ որդական զգացմանց համար: Օրինում եմ ձեզ և բոլոր պատգա- մաւորներին Մատթէոս Կաթողիկոս Ամե- նայն Հայոց»:

Հետագրի ընթերցման ժամանակ՝ բոլորը իրեն մի մարդ ոտքի կանգնեցին և ծա- փահարութեանը ընդունեցին հետագրի ըն- թերցումը:

Ճայտարարվեց 10 րոպով ընդմիջում: Ժողովը վերականգնելով ասեղնապետը խնդ- րում է խոսել ամփոփ և կարճ: Որոշում է բացատրել ժողովուրդից սահմանա- փակել 5 րոպով:

Գ. Կրկնորեան ցանկութիւն է յայտնում, որ ծնողական ժողովներ լինեն: Ա. Բարսեղեան գտնում է, որ աշա- կերտների թուութեան պատճառը մասամբ միայն արքայաութիւնն է, որովհետեւ կան դպրոցներ, որոնք աւելի վատթար վիճակի մէջ են: Օրինակ է բերում Գեորգեան հե- մարանը, որը իւրաքանչիւր աշակերտի վրա տարեկան սոք 350 բուրլի է ծախում, բայց և այնպէս աշակերտների հասակը ղիժութիւնը նախանձիկ չէ: Ծառաթօսի ասելով՝ ներսիսեան դպրոցը առհասարակ բարձր է կանգնած միւս դպրոցներից: Ենչու է, որ հայերէնի կողմից ևս ներ- սիսեան դպրոցը բիւ պարտ է տալիս, որի պատճառը նա համարում է դպրոցական գործի անկումը, որը պիտի արժանատա- կան պէս բարեկարգել, որի պատճառները լաւ իմրով ուսումնասիրելու համար ան- հրաժեշտ է կազմել քննող մարմին, որը բազմակողմանի կերպով ուսումնասիրել կա- րողանայ գործը:

Սա. Մովսեսեանը առաքելով է այն մարդկանց, որոնք ասում են, որ ներսիսեան դպրոցի շրջանաւորները հայերէն չը գի- տեն: Նա առաջնորդներ յիշեցնում է, որ այդպիսիները բացատրութիւն են կազմում, և զարմանում է, թէ ինչու այդպիսիները չեն յիշում նաև այն շրջանաւորներին, որ- րոնցից շատ շատերը ապագայում, թէ զբաղանութեան, թէ ամուսնի և թէ կեան- քի մէջ օրինակելի հայերէն գիտցողներ են և համարվում են գործիչներ: Իրա պատ- ճառը զիւրաքանչիւր լեզուի անորոշ վիճակն է, նմանապէս և լաւ դասագրքերի բացա- կայութիւնը:

Նա գտնում է, որ դպրոցի ուսումնական կողմը ընդհանրապէս պէտք է բարձրացնել, որը կը լինի արժանատի միջոց:

Յ. Բ. Ճուղորեան մասամբ միայն գտն է տուած քաղաքագրութիւններից, թէ կրա հա- մար նորից մուծել նա նույնպէս դպրոցի նպա- տակն ու ծրագրի: Դտնում է, որ ներսի սեան դպրոցը որոշ առարկաներին արժանի ուշադրութիւն չէ դարձնում և այդ առարկա- ները դասաւանդվում են մինչև չորրորդ դասարանը: Հոգաբարձութիւնը պարտաւոր է սրբութեամբ կատարել ներսեան կաթողի- կոսի կտակը, ասում է ճառարտուր: Նրա ճառը յաճախ ընդհատվում է մի շարք պա- րտնորի կողմից, որոնց մէջ և անտեսարան, որով հնարաւորութիւն չը տրվի նրան ար- տայայտվել:

Մեծը, միանգամայն չը բաժանելով հ. Ճուղորեանի արտայայտած մտքերը, մեր զարմանք ենք յայտնում այնպէս վարվող-

ների նկատմամբ և յիշեցնում նրանց «Audi alteram partem» ասածը: Սովորներ վերջա- պէս յարգել մարդկանց համոզումները:

Ապա տեղի ունեցան սեսուէ Ե. Յունուսե- ցի լրացուցիչ բացատրութիւնները, որոնք գտն պատգարութիւն թողին պատգամաւոր- ների վրայ:

Ասեղնապետը յիշեցնում է Ա. Բարսեղե- անին առաջարկի մասին, որով բարեւոք է համարում կազմել մի մասնաժողով, զարոց- ների վիճակը բնեւելու համար:

Յ. Ամիրխանեան գտնում է ժողովի իրա- ւասութիւնից դուրս Ա. Բարսեղեանի ա- նաջարկը:

Հ. Տեր-Աստուածատրեան բողոքում է, որ օտեսնապետը ձայն է տալիս իրա հա- մար ցանկալի անձանց, իսկ նախապէս խո- տորներին զրկում է ձայնից: Անկայցնում է, որ ինքը այդ մասին բողոք կը ներկայաց- նի Վե. Կաթողիկոսին:

եկեղեցիներ կործանվեց, քանդվեց, աւերվեց, մոլորակոյտ դարձաւ, թէ մեր բոլոր հիմնարկութիւններն են նոյն ճակատագրին են մատակոյնում:

Փորձենք վերլուծել այն ամեն հրատապ հարցերը, որ ժամանակը և մեր կեանքի պայմանները յարուցել՝ օրվայ ինչպէր են դարձրել և այժմեան կաթողիկոսութիւնից սպասվում է նրանց արդիւնատուր և արգազնա լուծումը:

Իմ կարծիքով ամենից հիւսնադուր, ամենից անցնելուազնիւր և շուտափոյթ բարեօրոնում պատանջող հարցը մեր եկեղեցական, վասն-բապտական և դպրոցական եկամուտները և կալուածքները կամ ընդհանուր խօսքով ասած՝ մեր բոլոր հիմնարկութիւններն անուս-ասկանն է: Առանց տնտեսական հարցի բարեօրոնման անկարելի է սպասել որեւէ այլ բարեօրոնում. առ մի անհրաժեշտ և ստորա-ական ճշմարտութիւն է, որի դէմ ոչ ոք չէ վիճում:

Ինչ է այդ հարցի կանոնաւոր լուծումը: Եթէ մենք մի յետադարձ հայեացք ձգենք անցնող վերս, մենք կը նկատենք երկու զիջուար կէտեր: Մեր միջնակ կալուածք-ները և արդիւնները որով չափով կարգի բերված և կորստից ազատված՝ յանձնված են ծխական համայնքներին և ընտրելով ծխ-ական հոգաբարձութիւններին անօրինութիւն: Այստեղ հարցը—մենք ամենքս խոստովա-նում ենք—կանոնաւոր ուղղութեան վրա է դրված: Միայն արդիւններն են կալուածք-ները անբողջապէս կառավարում է ընտրովի և պատասխանատու ծխական հոգաբարձու-թիւնը հոգեւոր վարչութեան հսկողութեամբ և ծխական ժողովի վերահսկողութեան և իրական կոնսորցիոյ տակ: Ինչ պէտք է անէ այժմեան Գաթողիկոսը այս հարցի վերա-բերմամբ:

Հարկատու է մի կողմից՝ նոր կանոններ մտնել այդ արդիւնները և կալուածքները արդիւնաւոր կերպով շահագործելու համար և հաստատարել ծխական ժողովներին և հո-գաբարձութիւններին գործունէութիւնը:

Մի կողմից հարկատու է հոգեւոր վար-չութիւնից պատանջել խիստ հսկողութիւն, որ ծխական համայնքները և հոգաբարձու-թիւնները իրանց գործունէութիւնը սպա-սրելով չը շնորհիւ սիրող կանոնները:

Այս անսակցելիքը ընդհանր է նոր հոգե-ւոր վարչութեան գործունէութիւնը մեր տուրք այդ գործունէութեան անբարեբաղութիւնը, մերկայացրէ վարչական անձանց և մարմն-ները անգործունէութիւնը, մերկայացրէ կա-տարված գործունէութիւնը և հայ հասարակ-ութիւնը ձեռք հետ կը լինի: Այդ բոլորով գուր օգնած կը լինէր և այժմեան կաթո-ղիկոսութեան:

Մակայն չը պէտք է մտածուի, որ եթէ մեր ծխական գործերը այնուամենայնիւ կազմու են, եթէ հասարակական և եկեղե-ցական հիմնարկութիւններին միջոցները բո-լորովին չեն անուս, կամ շատ քիչ են ան-ուս, կամ նոյնիսկ կանուսվում են, այդ բա-նում միշտապէս ամենից առաջ ընդ հասարակութիւնն է և ոչ հոգեւոր վարչութիւնը, որին սենց ինքնքրա յատկացում ենք մի-միայն վերահսկողական դեր: Արեւմտ այս զէպտում ամենից առաջ պէտք է արե-նացնել հասարակութիւնը, պէտք է յորդորել նրան զգալի գործունէութիւնը, պէտք է վեր-ջապէս մտաբերել նրա սպանել անտարբե-րութիւնը զէպի հասարակական շահերը... Ան ազնիւ մտածելը, բարեխղճ գրողի, անկախութեան անխաբարս գրչի վնչ նշանա-բանում հմ. այս հարցի վերաբերմամբ այժմեան հոգեւոր վարչութիւնից պէտք է սպասել, որ ժողովրդի այդ ծխական-ները անկախութեան գործունէութիւնը իրագործել խելացի և հաստատուն կանոններով և ար-թուն հսկողութիւն պանդի նրա օրինապա-սութեան վրա:

Այսպիսիցէ այս հարցում կաթողիկոսին, օգնեցէ նրան մեր գիտութիւնով, մեր կենսիցի փորձով, մեր վարչական հրմ-ուսութիւնով, որ նախ լաւ մշակուած լինին այդ կանոնները, և յետոյ թէ ու թիկուցը եղէք նրան, որ նա այդ կա-նոնները հաստատել առաջ մարմնաւոր կա-նոնութեանը: Երկրորդ՝ ընտրեցէ բարե-բան, խելացի և գործունէ առաջնորդներ և յաջողներ, որոնք պարտաւանդութեամբ կատարեն իրանց պարտաւոր: Այդ ընտրա-կան իրաւունքը ևս այժմեան կաթողիկո-սութիւնը վերապահում է ժողովրդին:

Այս ամենը իրաւունք ունի սպասելու հասարակութիւնից այժմեան կաթողիկոս, որ ինքը մենակ չը լինի: Ժամանակ է հաս-կանալ, որ ամեն բան չէ կարելի ձգել մի անձի վրայ: Թէկուց պարզապէս և մեծամեծ արժանաւորութիւններով ու ընդունակու-թիւններով օժտված մի անձնաւորութիւն լինի նա:

Այս ամենը իրաւունք ունի սպասելու ազգից այժմեան կաթողիկոս: Արեւմտ հայ հասարակութիւնը կատարել է և կատարում է իր այդ պարտը:

Իր փոքի մտօք պատասխան տան իմ այս հարցին:

Մի կողմից ինքնավարութեան անաւարտ-յով այժմեան կաթողիկոսութիւնը ձեռնարկ-ում է սահմանել և թեմական ինքնավար-ութիւն: Փորձում է մի կողմից՝ հաստա-տել—առ այժմ ժամանակաւորապէս, մինչ-չև կառավարութեան վերջնական անցնելու աստուած—պարբերական թեմական ժողով-ներ և մնալուն թեմական խորհուրդներ, իբրև թեմական ժողովների գործադրական մարմիններ:

Մի կողմից նշանակով թեմական ա-ռաջնորդներ և վիճակային յաջորդներ տեղ սահմանվում է ընտրական առաջնոր-դութիւն և յաջորդութիւն:

Ան այդ ընտրովի հիմնարկութիւնները և անձնաւորութիւնները կողմն են հրա-պարակ ամբողջ ժողովրդի արթուն հսկո-ղութեան տակ զեկաւարելու թեմական գործերը, պատուել տասնակ տարիներ ընթացում կորստի մատակոմ անօրին հա-տարակական գոյքեր և շահագործելու այդ գոյքերը յօգուտ նոյն հասարակական և ազգային բարեմեթի կարիքների: Քանիք քանի հասարակական հիմնարկութիւններ առ-հովիվ կը լինին այսօր, եթէ ի սկզբ-նէն է պատանջ ձեռքառնել լինին այդ առ-դիւններն ու կալուածքները զէպ այս ան-փով, ինչ չափով ապահովված են ինչև ծխական կալուածներն ու արդիւնները:

Այս արժատական բարեկործան ձեռ-նարկութիւնը—ինչ էք կարծում—հաստա-տութիւն գտնում է մեր կեցի ժողովրդաբար ճանադները կողմից: Ոչ երբեք: Այդ ամենը նրանք անուսնում են «կոմիւնիստական» ձեռ-նարկութիւնները...

Հայ հասարակութիւնը արդէն լուծ է այն աղաղակները, որ արձակու են ան-գործութեան մատակոմ մեր հոգեւորները: Զուգում են զարքայ այսօր, որ իրանց օր-հասակներ մտնեցէ է, օրեր հարված են և ան սպասուտ նրանց օրհասակային մըը-չիւններին և գործունէութիւնը իտղված ինքնա-սիրութիւնը չէ կարող անխնայաբար հասարակաւորութիւն պանդ իր սրտի իր-ձեր թափելու և հասարակական դիրքը պաշտպանելու մէջ: Պետք տակաւը ար-տասնում է և գարշահոտութիւն տարա-ծում իր շուրջը:

Այդ վրձնակը, զեկաւար ունեւորով այն սկսելով ինքնին, որոնք ընտրական սկզբ-ունքից ստրապտում և կծկում են, ինչ-պէս Մեթիստոֆիլը խաչի առջև, մինչև ան-գամ ձ ի Գորբուխիլը՝ չէ վարանում աչք ու ունը անկող որոշ հասցեով, արք-մատական, «եղափոխական», «կոմիւնիստ» և ուրիշ այսպիսի «ստրապտիկ» և խիստ սուսկալիտ բարեւ գործածելով: Իրանց խել-քով ուղու են, ում հարկն է, մատուցողաց անկը նակացնել տալ: Թէ ինչ անկասած ձեռքբերում են գտնվում այսօր ներկայ Կա-թողիկոսի օրով, մեր եկեղեցական և հա-տարակական հաստատութիւնները:

Սակայն որքան ստոր և զգուցիլ, նոյնք-ան և ապաղիւծ շնք ու աղխաւորութիւնը: Այժմեան կառավարութիւնը, որը ինքը անազին ձեռ է թափում անաստրական վերաքննութիւններով պետական հիմնար-կութիւններում և հաստատութիւններում արժատակի անկող: Ենց՝ արդող գողու-թիւնն ու յափշտակութիւնը, մեր կամա-ւորներից աւելի լաւ գիտէ, որ այժմեան կաթողիկոսը, անընդհատ օրինաւորութեան բարեօրնով, արժատական կամ յեղափո-խական ոչ մի հակում չունի և չէ էլ կարող ունենալ... Բարեբաղձ նոյն կառավարու-թեան բարի օրինակով, նորընտիր Գաթո-ղիկոսը հաստատուց վճռել է ոչ միայն փիլիզի գողութեան և յափշտակութեան մատնված մեր թեմական վանքապատկան կայքերը, այլ և այնպիսի պայմաններ տեղ-ծնի, որ ազգայնում այլեւ անմատ լին-այդ գողութիւնը և յափշտակութիւնը: Ան այս միտնումայն օրինական և իր սուրբ պարտականութիւնը կատարելով, այժմեան կաթողիկոսը նախ հրատարակեց իր փայտի վանքի տնտեսական հաշիւը և երկրորդ թեմական ժողովներ և նրանցից ընտրված խորհուրդների անօրինական յանձնեց մեր բոլոր թեմական և վանքապատկան գոյքը, այսինքն՝ արեց այն, ինչ որ վաղց

արված էր ծխական գոյքերի վերաբերմամբ: Գտնել այդ միտնումայն անկող ձեռնար-կութեան զեկուցութեան և նրա ազդի առջև, «կոմիւնիստական», «եղափոխական» միտնում-ներ՝ դա կարող են միայն նրանք, որոնք յափշտակութիւնը յափշտակողների վրձնակին են պատկա-նում... Այս տեսակետից ընդհանրապէս կարելի է ասել, որ այս կարծիքը, որը ինքը մենակ չը լինի: Ժամանակ է հաս-կանալ, որ ամեն բան չէ կարելի ձգել մի անձի վրայ: Թէկուց պարզապէս և մեծամեծ արժանաւորութիւններով ու ընդունակու-թիւններով օժտված մի անձնաւորութիւն լինի նա:

Այս ամենը իրաւունք ունի սպասելու ազգից այժմեան կաթողիկոս: Արեւմտ հայ հասարակութիւնը կատարել է և կատարում է իր այդ պարտը:

Իր փոքի մտօք պատասխան տան իմ այս հարցին:

Մի կողմից ինքնավարութեան անաւարտ-յով այժմեան կաթողիկոսութիւնը ձեռնարկ-ում է սահմանել և թեմական ինքնավար-ութիւն: Փորձում է մի կողմից՝ հաստա-տել—առ այժմ ժամանակաւորապէս, մինչ-չև կառավարութեան վերջնական անցնելու աստուած—պարբերական թեմական ժողով-ներ և մնալուն թեմական խորհուրդներ, իբրև թեմական ժողովների գործադրական մարմիններ:

Մի կողմից նշանակով թեմական ա-ռաջնորդներ և վիճակային յաջորդներ տեղ սահմանվում է ընտրական առաջնոր-դութիւն և յաջորդութիւն:

Ան այդ ընտրովի հիմնարկութիւնները և անձնաւորութիւնները կողմն են հրա-պարակ ամբողջ ժողովրդի արթուն հսկո-ղութեան տակ զեկաւարելու թեմական գործերը, պատուել տասնակ տարիներ ընթացում կորստի մատակոմ անօրին հա-տարակական գոյքեր և շահագործելու այդ գոյքերը յօգուտ նոյն հասարակական և ազգային բարեմեթի կարիքների: Քանիք քանի հասարակական հիմնարկութիւններ առ-հովիվ կը լինին այսօր, եթէ ի սկզբ-նէն է պատանջ ձեռքառնել լինին այդ առ-դիւններն ու կալուածքները զէպ այս ան-փով, ինչ չափով ապահովված են ինչև ծխական կալուածներն ու արդիւնները:

Այս արժատական բարեկործան ձեռ-նարկութիւնը—ինչ էք կարծում—հաստա-տութիւն գտնում է մեր կեցի ժողովրդաբար ճանադները կողմից: Ոչ երբեք: Այդ ամենը նրանք անուսնում են «կոմիւնիստական» ձեռ-նարկութիւնները...

արված էր ծխական գոյքերի վերաբերմամբ: Գտնել այդ միտնումայն անկող ձեռնար-կութեան զեկուցութեան և նրա ազդի առջև, «կոմիւնիստական», «եղափոխական» միտնում-ներ՝ դա կարող են միայն նրանք, որոնք յափշտակութիւնը յափշտակողների վրձնակին են պատկա-նում... Այս տեսակետից ընդհանրապէս կարելի է ասել, որ այս կարծիքը, որը ինքը մենակ չը լինի: Ժամանակ է հաս-կանալ, որ ամեն բան չէ կարելի ձգել մի անձի վրայ: Թէկուց պարզապէս և մեծամեծ արժանաւորութիւններով ու ընդունակու-թիւններով օժտված մի անձնաւորութիւն լինի նա:

Այս ամենը իրաւունք ունի սպասելու ազգից այժմեան կաթողիկոս: Արեւմտ հայ հասարակութիւնը կատարել է և կատարում է իր այդ պարտը:

Իր փոքի մտօք պատասխան տան իմ այս հարցին:

Մի կողմից ինքնավարութեան անաւարտ-յով այժմեան կաթողիկոսութիւնը ձեռնարկ-ում է սահմանել և թեմական ինքնավար-ութիւն: Փորձում է մի կողմից՝ հաստա-տել—առ այժմ ժամանակաւորապէս, մինչ-չև կառավարութեան վերջնական անցնելու աստուած—պարբերական թեմական ժողով-ներ և մնալուն թեմական խորհուրդներ, իբրև թեմական ժողովների գործադրական մարմիններ:

Մի կողմից նշանակով թեմական ա-ռաջնորդներ և վիճակային յաջորդներ տեղ սահմանվում է ընտրական առաջնոր-դութիւն և յաջորդութիւն:

Ան այդ ընտրովի հիմնարկութիւնները և անձնաւորութիւնները կողմն են հրա-պարակ ամբողջ ժողովրդի արթուն հսկո-ղութեան տակ զեկաւարելու թեմական գործերը, պատուել տասնակ տարիներ ընթացում կորստի մատակոմ անօրին հա-տարակական գոյքեր և շահագործելու այդ գոյքերը յօգուտ նոյն հասարակական և ազգային բարեմեթի կարիքների: Քանիք քանի հասարակական հիմնարկութիւններ առ-հովիվ կը լինին այսօր, եթէ ի սկզբ-նէն է պատանջ ձեռքառնել լինին այդ առ-դիւններն ու կալուածքները զէպ այս ան-փով, ինչ չափով ապահովված են ինչև ծխական կալուածներն ու արդիւնները:

Այս արժատական բարեկործան ձեռ-նարկութիւնը—ինչ էք կարծում—հաստա-տութիւն գտնում է մեր կեցի ժողովրդաբար ճանադները կողմից: Ոչ երբեք: Այդ ամենը նրանք անուսնում են «կոմիւնիստական» ձեռ-նարկութիւնները...

Հայ հասարակութիւնը արդէն լուծ է այն աղաղակները, որ արձակու են ան-գործութեան մատակոմ մեր հոգեւորները: Զուգում են զարքայ այսօր, որ իրանց օր-հասակներ մտնեցէ է, օրեր հարված են և ան սպասուտ նրանց օրհասակային մըը-չիւններին և գործունէութիւնը իտղված ինքնա-սիրութիւնը չէ կարող անխնայաբար հասարակաւորութիւն պանդ իր սրտի իր-ձեր թափելու և հասարակական դիրքը պաշտպանելու մէջ: Պետք տակաւը ար-տասնում է և գարշահոտութիւն տարա-ծում իր շուրջը:

Այդ վրձնակը, զեկաւար ունեւորով այն սկսելով ինքնին, որոնք ընտրական սկզբ-ունքից ստրապտում և կծկում են, ինչ-պէս Մեթիստոֆիլը խաչի առջև, մինչև ան-գամ ձ ի Գորբուխիլը՝ չէ վարանում աչք ու ունը անկող որոշ հասցեով, արք-մատական, «եղափոխական», «կոմիւնիստ» և ուրիշ այսպիսի «ստրապտիկ» և խիստ սուսկալիտ բարեւ գործածելով: Իրանց խել-քով ուղու են, ում հարկն է, մատուցողաց անկը նակացնել տալ: Թէ ինչ անկասած ձեռքբերում են գտնվում այսօր ներկայ Կա-թողիկոսի օրով, մեր եկեղեցական և հա-տարակական հաստատութիւնները:

Սակայն որքան ստոր և զգուցիլ, նոյնք-ան և ապաղիւծ շնք ու աղխաւորութիւնը: Այժմեան կառավարութիւնը, որը ինքը անազին ձեռ է թափում անաստրական վերաքննութիւններով պետական հիմնար-կութիւններում և հաստատութիւններում արժատակի անկող: Ենց՝ արդող գողու-թիւնն ու յափշտակութիւնը, մեր կամա-ւորներից աւելի լաւ գիտէ, որ այժմեան կաթողիկոսը, անընդհատ օրինաւորութեան բարեօրնով, արժատական կամ յեղափո-խական ոչ մի հակում չունի և չէ էլ կարող ունենալ... Բարեբաղձ նոյն կառավարու-թեան բարի օրինակով, նորընտիր Գաթո-ղիկոսը հաստատուց վճռել է ոչ միայն փիլիզի գողութեան և յափշտակութեան մատնված մեր թեմական վանքապատկան կայքերը, այլ և այնպիսի պայմաններ տեղ-ծնի, որ ազգայնում այլեւ անմատ լին-այդ գողութիւնը և յափշտակութիւնը: Ան այս միտնումայն օրինական և իր սուրբ պարտականութիւնը կատարելով, այժմեան կաթողիկոսը նախ հրատարակեց իր փայտի վանքի տնտեսական հաշիւը և երկրորդ թեմական ժողովներ և նրանցից ընտրված խորհուրդների անօրինական յանձնեց մեր բոլոր թեմական և վանքապատկան գոյքը, այսինքն՝ արեց այն, ինչ որ վաղց

արված էր ծխական գոյքերի վերաբերմամբ: Գտնել այդ միտնումայն անկող ձեռնար-կութեան զեկուցութեան և նրա ազդի առջև, «կոմիւնիստական», «եղափոխական» միտնում-ներ՝ դա կարող են միայն նրանք, որոնք յափշտակութիւնը յափշտակողների վրձնակին են պատկա-նում... Այս տեսակետից ընդհանրապէս կարելի է ասել, որ այս կարծիքը, որը ինքը մենակ չը լինի: Ժամանակ է հաս-կանալ, որ ամեն բան չէ կարելի ձգել մի անձի վրայ: Թէկուց պարզապէս և մեծամեծ արժանաւորութիւններով ու ընդունակու-թիւններով օժտված մի անձնաւորութիւն լինի նա:

Այս ամենը իրաւունք ունի սպասելու ազգից այժմեան կաթողիկոս: Արեւմտ հայ հասարակութիւնը կատարել է և կատարում է իր այդ պարտը:

Իր փոքի մտօք պատասխան տան իմ այս հարցին:

Մի կողմից ինքնավարութեան անաւարտ-յով այժմեան կաթողիկոսութիւնը ձեռնարկ-ում է սահմանել և թեմական ինքնավար-ութիւն: Փորձում է մի կողմից՝ հաստա-տել—առ այժմ ժամանակաւորապէս, մինչ-չև կառավարութեան վերջնական անցնելու աստուած—պարբերական թեմական ժողով-ներ և մնալուն թեմական խորհուրդներ, իբրև թեմական ժողովների գործադրական մարմիններ:

Մի կողմից նշանակով թեմական ա-ռաջնորդներ և վիճակային յաջորդներ տեղ սահմանվում է ընտրական առաջնոր-դութիւն և յաջորդութիւն:

Ան այդ ընտրովի հիմնարկութիւնները և անձնաւորութիւնները կողմն են հրա-պարակ ամբողջ ժողովրդի արթուն հսկո-ղութեան տակ զեկաւարելու թեմական գործերը, պատուել տասնակ տարիներ ընթացում կորստի մատակոմ անօրին հա-տարակական գոյքեր և շահագործելու այդ գոյքերը յօգուտ նոյն հասարակական և ազգային բարեմեթի կարիքների: Քանիք քանի հասարակական հիմնարկութիւններ առ-հովիվ կը լինին այսօր, եթէ ի սկզբ-նէն է պատանջ ձեռքառնել լինին այդ առ-դիւններն ու կալուածքները զէպ այս ան-փով, ինչ չափով ապահովված են ինչև ծխական կալուածներն ու արդիւնները:

Այս արժատական բարեկործան ձեռ-նարկութիւնը—ինչ էք կարծում—հաստա-տութիւն գտնում է մեր կեցի ժողովրդաբար ճանադները կողմից: Ոչ երբեք: Այդ ամենը նրանք անուսնում են «կոմիւնիստական» ձեռ-նարկութիւնները...

Հայ հասարակութիւնը արդէն լուծ է այն աղաղակները, որ արձակու են ան-գործութեան մատակոմ մեր հոգեւորները: Զուգում են զարքայ այսօր, որ իրանց օր-հասակներ մտնեցէ է, օրեր հարված են և ան սպասուտ նրանց օրհասակային մըը-չիւններին և գործունէութիւնը իտղված ինքնա-սիրութիւնը չէ կարող անխնայաբար հասարակաւորութիւն պանդ իր սրտի իր-ձեր թափելու և հասարակական դիրքը պաշտպանելու մէջ: Պետք տակաւը ար-տասնում է և գարշահոտութիւն տարա-ծում իր շուրջը:

Այդ վրձնակը, զեկաւար ունեւորով այն սկսելով ինքնին, որոնք ընտրական սկզբ-ունքից ստրապտում և կծկում են, ինչ-պէս Մեթիստոֆիլը խաչի առջև, մինչև ան-գամ ձ ի Գորբուխիլը՝ չէ վարանում աչք ու ունը անկող որոշ հասցեով, արք-մատական, «եղափոխական», «կոմիւնիստ» և ուրիշ այսպիսի «ստրապտիկ» և խիստ սուսկալիտ բարեւ գործածելով: Իրանց խել-քով ուղու են, ում հարկն է, մատուցողաց անկը նակացնել տալ: Թէ ինչ անկասած ձեռքբերում են գտնվում այսօր ներկայ Կա-թողիկոսի օրով, մեր եկեղեցական և հա-տարակական հաստատութիւնները:

Սակայն որքան ստոր և զգուցիլ, նոյնք-ան և ապաղիւծ շնք ու աղխաւորութիւնը: Այժմեան կառավարութիւնը, որը ինքը անազին ձեռ է թափում անաստրական վերաքննութիւններով պետական հիմնար-կութիւններում և հաստատութիւններում արժատակի անկող: Ենց՝ արդող գողու-թիւնն ու յափշտակութիւնը, մեր կամա-ւորներից աւելի լաւ գիտէ, որ այժմեան կաթողիկոսը, անընդհատ օրինաւորութեան բարեօրնով, արժատական կամ յեղափո-խական ոչ մի հակում չունի և չէ էլ կարող ունենալ... Բարեբաղձ նոյն կառավարու-թեան բարի օրինակով, նորընտիր Գաթո-ղիկոսը հաստատուց վճռել է ոչ միայն փիլիզի գողութեան և յափշտակութեան մատնված մեր թեմական վանքապատկան կայքերը, այլ և այնպիսի պայմաններ տեղ-ծնի, որ ազգայնում այլեւ անմատ լին-այդ գողութիւնը և յափշտակութիւնը: Ան այս միտնումայն օրինական և իր սուրբ պարտականութիւնը կատարելով, այժմեան կաթողիկոսը նախ հրատարակեց իր փայտի վանքի տնտեսական հաշիւը և երկրորդ թեմական ժողովներ և նրանցից ընտրված խորհուրդների անօրինական յանձնեց մեր բոլոր թեմական և վանքապատկան գոյքը, այսինքն՝ արեց այն, ինչ որ վաղց

արված էր ծխական գոյքերի վերաբերմամբ: Գտնել այդ միտնումայն անկող ձեռնար-կութեան զեկուցութեան և նրա ազդի առջև, «կոմիւնիստական», «եղափոխական» միտնում-ներ՝ դա կարող են միայն նրանք, որոնք յափշտակութիւնը յափշտակողների վրձնակին են պատկա-նում... Այս տեսակետից ընդհանրապէս կարելի է ասել, որ այս կարծիքը, որը ինքը մենակ չը լինի: Ժամանակ է հաս-կանալ, որ ամեն բան չէ կարելի ձգել մի անձի վրայ: Թէկուց պարզապէս և մեծամեծ արժանաւորութիւններով ու ընդունակու-թիւններով օժտված մի անձնաւորութիւն լինի նա:

Այս ամենը իրաւունք ունի սպասելու ազգից այժմեան կաթողիկոս: Արեւմտ հայ հասարակութիւնը կատարել է և կատարում է իր այդ պարտը:

Իր փոքի մտօք պատասխան տան իմ այս հարցին:

